

سازمان ها و مؤسسات خدمات اجتماعی

(با تاکید بر نقش مددکاری اجتماعی)

اسماعیل اباذری

انتشارات آوای نور

تهران - ۱۳۹۸

سرشناسه	: اباذری، اسماعیل، ۱۳۶۴-
عنوان و نام پدیدآور	: سازمان‌ها و موسسات خدمات اجتماعی (با تاکید بر نقش مددکاری اجتماعی) / اسماعیل اباذری.
مشخصات نشر	: تهران : آوای نور، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۳۹۶ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۵۱۹-۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: خدمات اجتماعی -- ایران
موضوع	: Social service -- Iran
موضوع	: خدمات اجتماعی
موضوع	: Social service
موضوع	: مددکاران اجتماعی -- ایران -- انجمن‌ها
موضوع	: Social workers -- Iran -- Societies, etc
موضوع	: مددکاری گروهی -- ایران
موضوع	: -- Iran Social group work
موضوع	: سازمان‌های دولتی -- ایران
موضوع	: Administrative agencies -- Iran
رده بندی کنگره	: ۲/۳۸۵HV
رده بندی دیویی	: ۳۰۹۵۵/۳۶۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۷۵۶۷۳۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید وحید نظری،
پلاک ۹۹، طبقه دوم تلفن: ۶ و ۶۶۹۶۷۳۵۵ / دورنگار: ۶۶۴۸۰۸۸۲

سازمان ها و مؤسسات خدمات اجتماعی

(با تاکید بر نقش مددکاری اجتماعی)

تالیف: اسماعیل اباذری

ناشر: انتشارات آوای نور

چاپ: اول ۱۳۹۸

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۵۱۹-۹

قیمت ۴۷۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست

مقدمه	۱۳
فصل اول : آشنایی با منابع وسازمانهای خدمات اجتماعی	۱۵
مبانی شکل گیری سازمانهای دولتی خدمات اجتماعی	۱۵
نهادهای غیردولتی خدمات اجتماعی	۱۶
آشنایی با فعالیت سازمانهای خدمات اجتماعی	۱۷
رابطه بین خانواده وموسسات خدمات اجتماعی	۱۷
فصل دوم : سازمان چیست	۱۹
نهاد اجتماعی و سازمان	۱۹
نقش یا فونکسیون	۲۰
نقش اجتماعی	۲۱
پایگاه اجتماعی	۲۲
ساخت یا ساختار	۲۳
نظام یا سیستم	۲۴
فصل سوم : وضعیت اشتغال مددکاری اجتماعی در برخی کشورهای جهان	۲۵
وضعیت اشتغال مددکاری اجتماعی در برخی کشورهای جهان	۲۵
مشکلات مددکار اجتماعی در داخل کشور	۲۶
زمینه های فعالیت مددکاران اجتماعی	۲۶
مددکاری اجتماعی در صنایع و ادارات	۲۶
پیشینه تاریخی مددکاری اجتماعی در سازمانها	۲۶
اهمیت فعالیت مددکاران اجتماعی در سازمانها	۲۷
وظایف مددکاران در قبال کارکنان نهادها و سازمانها	۲۸
ویژگی های مهارتی مددکاران در سازمانها:	۲۹
اورژانس اجتماعی	۳۰

۳۱	اصول اورژانس اجتماعی .....
۳۱	اهداف اورژانس اجتماعی .....
۳۲	گروه‌های هدف .....
۳۳	اقدامات اجرایی .....
۳۵	روند اجرایی برنامه اورژانس اجتماعی .....
۳۶	وظایف واحد مددکاری اجتماعی .....
۳۸	روند اجرایی مرکز مداخله در بحران فردی، خانوادگی و اجتماعی .....
۳۹	خدمات سیار اورژانس اجتماعی .....
۴۱	روند اجرایی خدمات سیار اورژانس اجتماعی .....
۴۱	حمایت از افراد مبتلا به اختلال هویت جنسی .....
۴۳	شناسنامه اجتماعی .....
۴۴	تامین اجتماعی .....
۴۵	معرفی و آشنایی اجمالی سازمان تامین اجتماعی .....
۵۰	مددکاری در بانکها .....
۵۱	شرح وظایف مددکاران اجتماعی بانکها نسبت به کارکنان نیازمند مددکاری .....
۵۱	مددکاری در آموزش و پرورش .....
۵۲	مدرسه ی مروج سلامت .....
۵۳	آموزش از طریق همسالان .....
۵۴	میثاق مدرسه ی مروج سلامت .....
۵۴	آموزش مهارت‌های زندگی .....
۵۶	مددکاری در دادگاهها (دادگاه خانواده) .....
۵۶	مرکز کودکان خیابانی .....
۵۷	حمایت از کودکان بی سرپرست و بدسرپرست .....
۵۹	برنامه مراقبت .....
۵۹	صدای یارا – انجمن حمایت از حقوق کودکان .....
۶۰	مددکاری هلال احمر .....
۶۱	سازمان جوانان جمعیت هلال احمر .....
۶۱	مددکاری در شهرداری .....

- ۶۲.....اجرای طرح مددکار شهردر تهران.....
- ۶۳.....گرمخانه.....
- ۶۳.....مرکز نگهداری متکدیان.....
- ۶۳.....شرکت نفت.....
- ۶۵.....وظایف واحدمدکاری اجتماعی در شرکت نفت.....
- ۶۶.....کمیته اصلی پیشگیری از آسیب های اجتماعی در شرکت نفت.....
- ۶۷.....زندان.....
- ۶۹.....تحولات سازمان زندانها پس از انقلاب اسلامی.....
- ۷۰.....مددکاری سازمان زندان ها.....
- ۷۱.....اهمیت مددکاری در زندان.....
- ۷۲.....واحد مددکاری در زندان.....
- ۷۳.....عمده ترین مشکلات مددجویان سازمان زنان.....
- ۷۴.....اهداف مددکاری در زندان.....
- ۷۴.....وظایف مددکاران در زندانها.....
- ۷۶.....نقص های خدمات مددکاران اجتماعی زندان زنان.....
- ۷۹.....وظایف مددیاران اجتماعی زندان.....
- ۷۹.....انجمن حمایت از زندانیان.....
- ۸۰.....وظایف انجمن حمایت از زندانیان.....
- ۸۰.....مرکز مراقبت پس از خروج از زندان.....
- ۸۱.....وظایف اداره مراقبت بعد از خروج.....
- ۸۱.....بنیاد تعاون زندانیان کشور.....
- ۸۲.....اهداف بنیاد تعاون زندانیان کشور.....
- ۸۵.....کانون اصلاح و تربیت.....
- ۸۹.....نظام سلامت و بهداشت - درمان.....
- ۹۳.....اهداف فعالیتهای مددکاری اجتماعی در نظام سلامت.....
- ۹۴.....کاستی های موجود در وضعیت مددکاران اجتماعی در نظام بهداشت و درمان.....
- ۹۶.....خدمات واحد مددکاری اجتماعی بیمارستان.....
- ۹۸.....وظایف مددکاری اجتماعی.....

۱۰۴.....	نتیجه گیری .....
۱۰۴.....	مراکز ساماندهی دختران فراری.....
۱۰۵.....	نحوه ارائه خدمات به دختران فراری.....
۱۰۵.....	مرکز بازپروری زنان و دختران آسیب دیده اجتماعی.....
۱۰۷.....	خانه سلامت.....
۱۰۸.....	اهداف خانه سلامت.....
۱۰۹.....	شرایط پذیرش.....
۱۰۹.....	نحوه پذیرش.....
۱۱۰.....	کمیته امور آسیب دیدگان اجتماعی استان.....
۱۱۳.....	گروه همیار زنان سرپرست خانوار.....
۱۱۴.....	پایگاه خدمات اجتماعی.....
۱۱۹.....	وظایف مددکاران اجتماعی.....
۱۲۰.....	نتیجه گیری .....
۱۲۱.....	مراکز و کلینیکهای مشاوره.....
۱۲۲.....	وظایف و فعالیتهای.....
۱۲۵.....	ارزیابی نقشه مغزی .....
۱۲۶.....	TDCS.....
۱۲۷.....	آموزش مهارت خانواده (F. L. E).....
۱۲۷.....	مشاوره تلفنی.....
۱۲۷.....	واحد بهداشت روان و پیشگیری.....
۱۲۸.....	دفاتر تحصیلی مرکز مشاوره.....
۱۲۸.....	مشاوره قبل از ازدواج.....
۱۲۸.....	مرکز مداخله در خانواده به منظور کاهش طلاق.....
۱۲۹.....	کلینیک مددکاری اجتماعی.....
۱۳۰.....	خدمات فرد محور.....
۱۳۱.....	خدمات گروه محور.....
۱۳۲.....	خدمات پهن دامنه / جامعه محور.....
۱۳۲.....	خدمات سازمانی / مدیریتی.....

- وظایف کلینیک مددکاری اجتماعی..... ۱۳۲
- بنیاد شهید و امور ایثارگران..... ۱۳۳
- تاریخچه مددکاری در بنیاد شهید و امور ایثارگران..... ۱۳۳
- وظایف بنیاد سازمان بنیاد شهید و امور ایثارگران..... ۱۳۴
- حوزه مشاوره بنیاد شهید و ایثارگران..... ۱۳۵
- واحد مددکاری در بنیاد شهید..... ۱۳۶
- شرح وظایف مددکار..... ۱۳۶
- کمیسیون موارد خاص مددکاری در بنیاد شهید..... ۱۴۲
- کارگروه..... ۱۴۳
- بنیاد پانزده خرداد..... ۱۴۵
- بنیاد علوی..... ۱۴۶
- اهداف بنیاد علوی..... ۱۴۶
- وظایف و هدفهای بنیاد علوی..... ۱۴۷
- بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی..... ۱۴۸
- گروه های خودیار در حوزه درمان و سوء مصرف مواد..... ۱۴۹
- انجمن معتادان گمنام..... ۱۴۹
- اجتماع درمانی..... ۱۵۱
- درمان اقامتی بلند مدت: مرکز TC یا اجتماع درمان مدار..... ۱۵۲
- درمان سرپایی..... ۱۵۲
- درمان اقامتی کوتاه مدت (بستری)..... ۱۵۳
- درمان اقامتی میان مدت: مراکز بهبود اقامتی میان مدت..... ۱۵۳
- برنامه های کاهش آسیب سوء مصرف مواد مخدر و روانگردان..... ۱۵۴
- اهداف برنامه های کاهش آسیب..... ۱۵۴
- مرکز سرپناه شبانه..... ۱۵۵
- خط ملی اعتیاد..... ۱۵۵
- کلینیک های مثلثی..... ۱۵۶
- مرکز بهاران..... ۱۵۶
- تجهیزات مراکز بهاران..... ۱۵۸

۱۶۰	..... خدمات و برنامه های مرکز
۱۶۰	..... خدمات حمایتی و مشاوره ای
۱۶۱	..... دسته بندی بیماران و برنامه ریزی تخصصی درمانی
۱۶۳	..... فرآیند درمان، توانمندسازی و پیگیری های پس از ترخیص
۱۷۰	..... کمپ ترک اعتیاد
۱۷۴	..... مراحل پذیرش در کمپ ها
۱۷۵	..... مراحل درمان در کمپ ها
۱۷۷	..... شرح وظایف افراد شاغل در کمپ
۱۷۸	..... منبع تامین درآمد مراکز ترک اعتیاد
۱۷۹	..... اعتیاد از منظر مددکار اجتماعی
۱۷۹	..... وظایف مددکار در مراکز ترک اعتیاد
۱۸۰	..... انجمن اتیسم
۱۸۰	..... دستاوردهای انجمن اتیسم
۱۸۱	..... چشم انداز
۱۸۱	..... اهداف
۱۸۱	..... بیانیه ماموریت
۱۸۲	..... خدمات حمایتی اجتماعی
۱۸۴	..... واحد آموزش
۱۸۵	..... چکاپ اتیسم
۱۸۸	..... تیم مددکاری در انجمن اتیسم ایران
۱۸۹	..... ساماندهی افراد اوتیسم
۱۹۱	..... توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR):
۱۹۲	..... توانبخشی مبتنی بر جامعه چیست؟
۱۹۴	..... توانبخشی فرامؤسسه ای و مؤسسه ای CBR
۱۹۵	..... اصول، اهداف، اجزا و مزایای CBR
۱۹۷	..... جمعیت خیریه تولد دوباره
۱۹۷	..... شیوه درمانی
۱۹۷	..... فعالیتهای

۲۰۲.....	نحوه پذیرش .....
۲۰۴.....	خدماتی که در کانون اتفاق می افتد.....
۲۰۹.....	برنامه روزانه کانون تولد دوباره .....
۲۱۰.....	ترخیص.....
۲۱۳.....	نقش مددکاران در حمایت معتادان و معتادان بهبود یافته .....
۲۱۵.....	طرح پیشگیری از تنبلی چشم .....
۲۱۶.....	کمیته امداد امام خمینی.....
۲۱۸.....	طرح رحمت.....
۲۲۰.....	طرح شهید رجایی .....
۲۲۰.....	طرح اشتغال و خودکفایی افراد تحت پوشش.....
۲۲۱.....	طرح بیمه درمان افراد تحت پوشش .....
۲۲۲.....	طرح ارایه خدمات حمایتی خاص .....
۲۲۳.....	طرح بازگشت مهاجرین.....
۲۲۴.....	ستاد دیه .....
۲۲۶.....	مراکز مشاوره و مددکاری اجتماعی نیروی انتظامی (ناجا).....
۲۲۷.....	انجمن ها و تشکل های مرتبط با مددکاری اجتماعی.....
۲۲۷.....	سازمان مردم نهاد(ngo) .....
۲۲۹.....	مراحل تکامل و شکل گیری سازمان های غیردولتی .....
۲۳۲.....	نظارت و کنترل بر سازمان های مردم نهاد.....
۲۳۵.....	نهادهای عمومی غیردولتی.....
۲۳۷.....	فصل چهارم : آشنایی با قوانین مرتبط باحوزه مددکاری اجتماعی .....
۲۳۷.....	مقدمه.....
۲۴۱.....	قوانین مربوط به حوزه کودکان.....
۲۵۰.....	کنوانس عمومی سازمان بین المللی کار.....
۲۷۶.....	آیین نامه شورای ملی سالمندان.....
۲۸۰.....	آیین نامه ساماندهی متکدیان.....
۲۸۴.....	قوانین مرتبط باحوزه موادمخدر .....
۲۹۳.....	منابع .....

مقدمه:

ماهیت نیازها و مشکلات گروه های هدف مددکاری اجتماعی به گونه ای است که ایجاب می کند تا از تمام ظرفیت ها و منابع اجتماعی موجود در جامعه جهت تسهیل و دسترسی مردم به خدمات اجتماعی در تمامی سطوح پیشگیری استفاده شود و در جهت ارتقاء مستمر کیفیت زندگی مردم و توسعه شاخص های سلامت اجتماعی گام های اساسی برداشته شود.

این امر زمانی تحقق می یابد که مددکاران اجتماعی و کارشناسان مرتبط اعم از روان شناسان، مشاوران، قضات، نیروهای نظامی و انتظامی، پزشکان و ... با منابع اجتماعی موجود در جامعه آشنایی داشته باشند شناخت منابع اجتماعی موجود برای مددکاران اجتماعی ضرورتی اجتناب ناپذیر می باشد تا هم خود بتوانند از سایر ظرفیت ها و منابع اجتماعی در جهت ارائه خدمات مناسب، جامعه هدف استفاده کنند و هم این که فرصت استفاده از ظرفیت های محل کار مددکار اجتماعی برای سایر مراکز ایجاد شود. این آشنایی شامل منابع اجتماعی شهرستان، استان و کشور محل کار مددکاران اجتماعی می باشد. آشنایی با این منابع در زمان تحصیل برای دانشجویان و مددکاران اجتماعی فرصت مناسبی است تا از این اطلاعات در هنگام کارورزی ها استفاده کنند. ضمن این که با آشنایی با این منابع در زمان دانشجویی، هنگام اشتغال به کار در بخش های دولتی و غیردولتی (بعد از فارغ التحصیلی) از این اطلاعات می توانند استفاده کنند. شناخت منابع اجتماعی موجود شامل وزارتخانه ها، سازمان ها، دستگاه های موجود در سطوح مختلف کشور، استان، شهرستان، شهر، بخش و روستا اعم از منابع اجتماعی دولتی و غیردولتی می باشد. دانشجویان رشته های دیگر از قبیل روان شناسی، مشاوره، علوم تربیتی، مطالعات زنان، رفاه اجتماعی و ... نیز می توانند از این اطلاعات استفاده کنند. همچنین این اطلاعات برای مسوولین مراکز ارائه کننده خدمات اجتماعی و مرتبط با مددکاری اجتماعی نیز می تواند مفید باشد. بهره گیری از منابع اجتماعی جهت دستیابی به ماموریت های مددکاری اجتماعی و اهداف مرتبط با آن بدون شناخت ظرفیت های موجود میسر نخواهد بود.

